

ประโยค ป.ธ. ๓

วิชา สัมพันธ์ไทย

สอบ วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๓

เตนหิ สาฐติ โส สีสํ ฉินฺหิตฺวา เอกมฺนฺเต อกาลิ นงฺคุญฺญํ เอกมฺนฺเต กตฺวา จ ปน
ตาทา เยน โว อนุตฺเร จริตํ โส นงฺคุญฺญํ คณฺหาตุ เยน คมฺภีเร จริตํ ตสฺส สีสํ โหตุ อยํ ปน
มชฺฌิมิเ มชฺฌิมิเ มม วินิจฺฉยชฺชเม จฺฐิตสฺส ภวิสฺสตีติ เต สญฺญาเปนฺโต

อนุตฺเรจฺริเน นงฺคุญฺญํ สีสํ คมฺภีเรจฺริเน

อถายํ มชฺฌิมิเ มชฺฌิมิเ ชมฺมญฺญุสฺส ภวิสฺสตีติ

อิมํ คาลํ วตฺวา มชฺฌิมิเชชฺชํ อาทาย ปกฺกามิ ฯ เตปิ วิปฺปฏิสฺสริเน ตํ โอลฺเกตฺวา อญฺญํสุ ฯ

สตถา อิมํ อตีตํ ทสฺเสตฺวา เอวเมส อตีเตปิ ตุมฺहे วิปฺปฏิสฺสริเน อกาลิเยวติ เต ภิกฺขุ
สญฺญาเปตฺวา อุปนฺหํ ครอบฺโต ภิกฺขเว ปรี โววทฺนฺเตน นาม ปฺจฺจเมว อตฺตา ปฺฏิรูเป
ปติฏฺฐาเปตฺวาโหติ วตฺวา อิมํ คาลมาห

อตฺตานเมว ปฺจฺจํ ปฺฏิรูเป นิเวสเย

อถญฺญมฺนุสาเสยฺย น กิลิสฺเสยฺย ปณฺทิตฺติ ฯ

ตตถ ปฺฏิรูเป นิเวสเยติ อนุจฺฉเว กุณฺเ ปติฏฺฐาเปยฺย ฯ อิทํ วุตฺตํ โหติ โย
อปริจฺจตาทิคุณฺเหติ वा อริยวสฺสปฏิบัติปทาตีติ वा ปรี อนุสาสิตฺกามา โส อตฺตานเมว ปฺจฺจํ ตสฺมี
คุณฺเ ปติฏฺฐาเปยฺย เอวํ ปติฏฺฐาเปตฺวา อถญฺญํ เตหิ คุณฺเหติ อนุสาเสยฺย ฯ อตฺตานํ หิ ตตถ
อนิวเสตฺวา เกวลํ ปรมฺเว อนุสาสมาโน ปรีโต นินฺหํ ลมิตฺวา กิลิสฺสตีติ นาม ฯ ตตถ อตฺตานํ
นิเวเสตฺวา อนุสาสมาโน ปรีโต ปรีสํ ลมิติ ตสฺมา น กิลิสฺสตีติ นาม ฯ เอวํ กโรนฺโต ปณฺทิตฺติ น
กิลิสฺเสยฺยาตีติ ฯ

เตนหิ สาธุติ **โส** สีสํ ฉินฺหิตฺวา เอกมฺนฺเต **อกาลิ** นงฺคฺญฺจฺจํ เอกมฺนฺเต **กตฺวา จ ปน** ตาตา
เยน โว อนฺตฺเร **จริตํ** โส นงฺคฺญฺจฺจํ คณฺหาตุ **เยน** คมฺภีเร **จริตํ** ตสฺส สีสํ โหตุ อยํ ปน มชฺฌิโม
ขณฺโฑ มม วินิจฺจยธมฺเม จฺฐิตสฺส ภวีสฺสตีติ เต สณฺญาเปนฺโต

โส วิเสสน ของ ลีคาโล ๆ สยกตฺตา ใน **อกาลิ กิริยาสองบท ๆ**
อาชฺยาตบฺท กตฺตฺวาจก เตนหิ คํพฺท วิภตฺติปฏฺฐิรูปก สาธุ ลิงฺคตฺถ อิติ
คํพฺท อาการ ใน วตฺวา ๆ ปุพฺพกาลกิริยา ใน ฉินฺหิตฺวา สีสํ อวฺตตกมฺม
ใน ฉินฺหิตฺวา ๆ ปุพฺพกาลกิริยา ใน อกาลิ เอกมฺนฺเต อาธาร ใน อกาลิ
นงฺคฺญฺจฺจํ อวฺตตกมฺม ใน **ฉินฺหิตฺวา ๆ ปุพฺพกาลกิริยา** ใน อกาลิ เอกมฺนฺเต
อาธาร ใน อกาลิ

จ ปน สองคํพฺท นิปาตสมฺมุ โส วิเสสน ของ ลีคาโล ๆ สยกตฺตา

ปกฺกามิ
หน้าถัดไป

ใน **ปกฺกามิ ๆ อาชฺยาตบฺท กตฺตฺวาจก กตฺวา ปรียเอสาณกาลกิริยา** ใน
วตฺวา

ตาตา อาลปน **โว นิหฺรธาธ** ใน **เยน อุทฺเทน** **เยน วิเสสน** ของ
อุทฺเทน ๆ นิหฺรธาธนีย และ อนภิตกตฺตา ใน **จริตํ ๆ กิตบฺท** ภาววาก
อนฺตฺเร อาธาร ใน **จริตํ**

โส วิเสสน ของ อุทฺโท ๆ สยกตฺตา ใน คณฺหาตุ ๆ อาชฺยาตบฺท
กตฺตฺวาจก นงฺคฺญฺจฺจํ อวฺตตกมฺม ใน คณฺหาตุ

เยน วิเสสน ของ **อุทฺเทน ๆ นิหฺรธาธนีย** และ อนภิตกตฺตา ใน
จริตํ ๆ กิตบฺท ภาววาก **คมฺภีเร** อาธาร ใน **จริตํ**

สีสํ สยกตฺตา ใน โหตุ ๆ อาชฺยาตบฺท กตฺตฺวาจก **ตสฺส วิเสสน**
ของ อุทฺทสฺส ๆ สมฺปทาน ใน โหตุ

ปน คํพฺท ปกฺขนฺตรไซตก อยํ กิตฺตี มชฺฌิโม กิตฺตี วิเสสน ของ
ขณฺโฑ ๆ สยกตฺตา ใน ภวีสฺสตี ๆ อาชฺยาตบฺท กตฺตฺวาจก **มม สมฺปทาน**
ใน ภวีสฺสตี วินิจฺจยธมฺเม อาธาร ใน จฺฐิตสฺส ๆ วิเสสน ของ **มม อิติ**
คํพฺท อาการ ใน วตฺวา ๆ ปุพฺพกาลกิริยา ใน สณฺญาเปนฺโต เต วิเสสน
ของ อุทฺเท ๆ การิตกมฺม ใน สณฺญาเปนฺโต ๆ อพฺภนฺตรกิริยา ของ ลี
คาโล

อนุตราจารย์โน นงคุญจู้ สีส คมกรจารย์โน

อถาย มชฌิมโฆ ฆณโตะ ฌมมฏฐุสส ภวิสสตีตี

อิม คาลั วตฺวา มชฌิมฆณฺฑํ อาทาย ปกฺกามิ ฯ เตะปี วิปฺปฏิสาริโน ตํ **โอะโลเกตฺวา** อฏฺฐิสฺสุ ฯ

นงคุญจู้ สยกตฺตา ใน โหตุ ๑ **อาชฺยาดบท กตฺตฺวาจก**

อนุตราจารย์โน วิเสสน ของ **อุทฺทสฺส ๑ สมฺปทาน** ใน โหตุ

สีส สยกตฺตา ใน โหตุ ๑ **อาชฺยาดบท กตฺตฺวาจก**

คมกรจารย์โน วิเสสน ของ **อุทฺทสฺส ๑ สมฺปทาน** ใน โหตุ

อถ ศัพฺพ ปกฺกขนฺตรโฆตก อัย กิติ มชฌิมโฆ กิติ วิเสสน ของ

ฆณโตะ ๑ สยกตฺตา ใน ภวิสสตี ๑ **อาชฺยาดบท กตฺตฺวาจก**

ฌมมฏฐุสส วิเสสน ของ **มม ๑ สมฺปทาน** ใน ภวิสสตี **อิตติ**

ศัพฺพ สฺรูป ใน อิม คาลั

อิม วิเสสน ของ คาลั ๑ อวฺตุตฺตกมฺม ใน วตฺวา ๑ ปุพฺพกาลกิริยา
ใน อาทาย มชฌิมฆณฺฑํ อวฺตุตฺตกมฺม ใน อาทาย ๑ ปุพฺพกาลกิริยา ใน
ปกฺกามิ ฯ

ปี ศัพฺพ อเปกฺขตฺถ เข้ากับ เตะ ๑ วิเสสน ของ อุทฺทา ๑ สยกตฺตา ใน
อฏฺฐิสฺสุ ๑ **อาชฺยาดบท กตฺตฺวาจก** วิปฺปฏิสาริโน วิกตฺติกตฺตา ใน หุตฺวา ๑
สมานกาลกิริยา ใน อฏฺฐิสฺสุ ตํ วิเสสน ของ สีคาลั ๑ อวฺตุตฺตกมฺม ใน
โอะโลเกตฺวา ๑ สมานกาลกิริยา ใน อฏฺฐิสฺสุ **(อิตติ) ศัพฺพ อาการ ใน**
อาหฺริ ฯ

ในสนามหลวงไม่ต้องเขียน
เพราะตัดความมานะครับ

สตุถา อิมํ อตีตํ ทสฺเสตฺวา เอวเมสฺ อตีเตปี **ตุมฺเห วิปฺปฏิสําริโน** อกาลิเยวติ เต ภิกฺขุ
สณฺญาเปตฺวา อุปนฺนํ ครอบฺโต ภิกฺขเว ปรํ โฉวทนฺเตน นาม ปฺลุมเมว **อตฺตา** ปฺฏิรูเป
ปติฏฺฐาเปตฺพุทฺติ วตฺวา อิมํ คาถมาห

สตุถา สยกตฺตา ใน อาห ๑ อาชฺยาตบท กตฺตฺวาจก อิมํ วิเสสน
ของ อตีตํ ๑ อวฺตตกมฺม ใน ทสฺเสตฺวา ๑ ปรีโยสานกาลกิริยา ใน วตฺวา

เอโส วิเสสน ของ **อุปนฺนํโท ๑ สยกตฺตา** ใน อกาลิ ๑ อาชฺยาตบท
กตฺตฺวาจก เอว คัฟฺท กิริยาวิเสสน ใน อกาลิ ปี คัฟฺท อเปกฺขชฺตถ เข้ากั้บ
อตีเต ๑ กาลสตุตฺตมึ ใน อกาลิ **ตุมฺเห อวฺตตกมฺม** ใน อกาลิ **วิปฺปฏิสําริโน**
วิกิตกมฺม ใน อกาลิ เอว คัฟฺท อวฺชาธณ เข้ากั้บ อกาลิ อิติ คัฟฺท
อาการ ใน วตฺวา ๑ ปุพฺพกาลกิริยา ใน สณฺญาเปตฺวา

เต วิเสสน ของ ภิกฺขุ ๑ การิตกมฺม ใน สณฺญาเปตฺวา ๑
ปุพฺพกาลกิริยา ใน ครอบฺโต อุปนฺนํ อวฺตตกมฺม ใน ครอบฺโต ๑
อพฺภนฺตรกิริยา ของ สตุถา

ภิกฺขเว อาลปน **อตฺตา วฺตตกมฺม** ใน ปติฏฺฐาเปตฺพุทฺติ ปุคฺคเลน
อนภิตกตฺตา ใน **ปติฏฺฐาเปตฺพุทฺติ ๑ กิตบท เหตุกมฺมวาก** ปรํ วิเสสน
ของ ปุคฺคลํ ๑ อวฺตตกมฺม ใน โฉวทนฺเตน นาม คัฟฺท สณฺญาโชตก
เข้ากั้บ โฉวทนฺเตน ๑ วิเสสน ของ ปุคฺคเลน เอว คัฟฺท อวฺชาธณ เข้ากั้บ
ปฺลุมํ ๑ กิริยาวิเสสน ใน ปติฏฺฐาเปตฺพุทฺติ ปฺฏิรูเป วิเสสน ของ คฺุณฺ ๑
อาธาร ใน ปติฏฺฐาเปตฺพุทฺติ อิติ คัฟฺท อาการ ใน วตฺวา ๑ ปุพฺพกาลกิริยา
ใน อาห อิมํ วิเสสน ของ คาถํ ๑ อวฺตตกมฺม ใน อาห

อดทนเมว ปรุ้ม

ปฏิรูป **นิเวสเย**

อดทน**นุสาเสย**

น **กิลิสเยย** ปณฺทิตี ๑

บุคคลใด เหตุกตฺตา ใน นิเวสเย และ สยกตฺตา ใน อดทนเสย
นิเวสเย อาชฺยตบฺท เหตุกตฺตฺวจาก อดทนเสย อาชฺยตบฺท
กตฺตฺวจาก เอว คัฟฺท อวธารณ เข้ากับ อดทนํ ๑ การิตกมฺม
ใน นิเวสเย ปรุ้ม กิริยาวิเสสน ใน นิเวสเย ปฏิรูป วิเสสน
ของ **คุณ ๑ อาธาร** ใน นิเวสเย
อด กาลสฺสทฺตมี ใน อดทนเสย อดทนํ วิเสสน ของ บุคคลํ ๑
อดทนกมฺม ใน อดทนเสย
ปณฺทิตี สยกตฺตา ใน น กิลิสเยย น คัฟฺท ปฏิเสธ ใน
กิลิสเยย ๑ อาชฺยตบฺท กตฺตฺวจาก อิติ คัฟฺท สรูป ใน อิมํ
คาถํ ๑

อิหฺมฺ วุตฺตํ โหติ โย อปฺปิจฺจตาทิคฺเณหิ วา อริยวํสฺสปฏิบัติปทาทีหิ วา ปรํ **อนุสาสิตุกาโม** โส
อตฺตทานเมว ปจฺจํ ตสฺมี คฺเณ **ปติฏฺฐาเปยฺย** เอวํ ปติฏฺฐาเปตฺวา อถญฺญํ เตหิ คฺเณหิ **อนุสาเสยฺย** ๑

อิหฺมฺ วิเสสน ของ อตฺตรูป ๑ สยกตฺตา ใน โหติ ๑ อาชฺยตบพ
กตฺตฺวจาก วุตฺตํ วิกตฺติกตฺตา ใน โหติ

โย วิเสสน ของ ปุคฺคโล ๑ สยกตฺตา ใน โหติ ๑ อาชฺยตบพ
กตฺตฺวจาก อปฺปิจฺจตาทิคฺเณหิ กิตี **ปฏิบัติปทาหิ** กิตี กรณ ใน อนุสาสิตฺ-
อริยวํสฺสปฏิบัติปทาทีหิ วิเสสน ของ ปฏิปทาหิ วา **สองคํพท์** **ปทวิกปฺปตฺถ**
เข้ากัปป อปฺปิจฺจตาทิคฺเณหิ และ อริยวํสฺสปฏิบัติปทาทีหิ ปรํ วิเสสน ของ
ปุคฺคลํ ๑ อวุตฺตกมฺม ใน อนุสาสิตฺ- **อนุสาสิตุกาโม** **วิกตฺติกตฺตา** ใน โหติ

โส วิเสสน ของ **ปุคฺคโล** ๑ **เหตุกตฺตา** ใน **ปติฏฺฐาเปยฺย** ๑
อาชฺยตบพ **เหตุกตฺตฺวจาก** เอวํ คํพท์ อวชาธณ เข้ากัปป **อตฺตทานํ** ๑
การิตกมฺม ใน ปติฏฺฐาเปยฺย ปจฺจํ กิริยาวิเสสน ใน ปติฏฺฐาเปยฺย ตสฺมี
วิเสสน ของ คฺเณ ๑ อาชาร ใน ปติฏฺฐาเปยฺย

โส วิเสสน ของ ปุคฺคโล ๑ สยกตฺตา ใน **อนุสาเสยฺย** ๑
อาชฺยตบพ **กตฺตฺวจาก** เอวํ คํพท์ กิริยาวิเสสน ใน ปติฏฺฐาเปตฺวา ๑
ปริโยสานกาลกิริยา ใน อนุสาเสยฺย อถ กาลสตฺตฺมี ใน อนุสาเสยฺย อถญฺญํ
วิเสสน ของ ปุคฺคลํ ๑ อวุตฺตกมฺม ใน อนุสาเสยฺย เตหิ วิเสสน ของ
คฺเณหิ ๑ กรณ ใน อนุสาเสยฺย ๑

หิ คัฟฺทํ ผลชิตก ปุคฺคโล สยกตฺตา ใน กิลิสฺสติ ฯ อาชฺยาตบท กตฺตฺวาจก อตฺตทานํ การิตกมฺม ใน อนิเวเสตฺวา ตตถ วิเสสน ของ คุณ ๑ อาธาร ใน **อนิเวเสตฺวา** ๑ **ปุพฺพกาลกิริยา** ใน อนุสํสาโม เกวลํ กิริยาวิเสสน ใน อนุสํสาโม เอว คัฟฺทํ อวธารณ เข้ากับ ปฺรํ ๑ วิเสสน ของ ปุคฺคลํ ๑ อวตฺตกมฺม ใน **อนุสํสาโม** ๑ **อปฺภนฺตรกิริยา** ของ ปุคฺคโล ปฺรโต วิเสสน ของ ปุคฺคโล ๑ อปาทาน ใน ลมิตฺวา นินฺทํ อวตฺตกมฺม ใน ลมิตฺวา ๑ ปุพฺพกาลกิริยา ใน กิลิสฺสติ นาม คัฟฺทํ สณฺญาชิตก เข้ากับ กิลิสฺสติ ฯ

ตตถ อตตถัน นินเวเสตวา อนุสสาสมาโน **ปรโต** ปัสสํ ลมถิ **ตสฺมา** น กิลิสฺสติ นาม ฯ เอวํ
กิโรนฺโต **ปณฺทิตो** น กิลิสฺเสยยาติ ฯ

ปุคฺคโล สยกตฺตา ใน ลมถิ ๆ อาชฺยาตบห กตฺตฺวาจก ตตถ
วิเสสน ของ **คฺณ** ๆ **อาธาร** ใน นินเวเสตวา อตตถัน การิตกมฺม ใน
นินเวเสตวา ๆ ปุพฺพกาลกิริยา ใน อนุสสาสมาโน ๆ อพฺภนฺตรกิริยา ของ
ปุคฺคโล **ปรโต วิเสสน** ของ ปุคฺคฺลโต ๆ อปาทาน ใน ลมถิ ปัสสํ
อวฺตุตกมฺม ใน ลมถิ

ตสฺมา เหตุ ใน กิลิสฺสติ โส วิเสสน ของ ปุคฺคฺลโต ๆ สยกตฺตา
ใน น กิลิสฺสติ น คัพฺพํ ปฏฺฐิสฺส ใน กิลิสฺสติ ๆ อาชฺยาตบห กตฺตฺวาจก
นาม คัพฺพํ สณฺญาไซตก เข้ากับ กิลิสฺสติ ฯ

ปณฺทิตอ สยกตฺตา ใน น กิลิสฺเสยฺย น คัพฺพํ ปฏฺฐิสฺส ใน
กิลิสฺเสยฺย ๆ อาชฺยาตบห กตฺตฺวาจก เอวํ คัพฺพํ กิริยาวิเสสน ใน กิโรนฺโต ๆ
วิเสสน ของ ปณฺทิตอ **อิติ คัพฺพํ สรูป** ใน **อิทํ อตฺถรูป** ฯ

อิทํ อตฺถรูป เป็ด อิติ
แต่นำก่อนแล้ว